

Verbfraser

Grammatik och lingvistik:1:4

Jan Lindström

Allmänt

- Verbfrasen är en speciell frastyp
- i praktiken ”satsen minus dess subjekt”
  - *Min nackvärk har börjat släppa småningom.*
- bestämningarna är olika typer av satsled
  - objekt, predikativ, adverbial
  - infinita verb i verbkedjor: *har börjat släppa*
- uppträder ofta som en splittrad fras
  - *Christian har jag inte träffat.*
  - *Hon hade under sin tid i Frankrike aldrig sökt upp sin kusin.*
  - *I går träffade hon sin bror.*

Huvudord

- Finit verb som huvudord
  - VP är satsens predikatsled:
    - *jag lyssnar gärna på dig*
- Infinit verb som huvudord
  - VP fungerar nominalt:
    - *att lyssna är svårt*
    - *värken började släppa*
    - *detta är att leva*
    - *viljan att vinna*
    - *trött på att pendla*

Verbkedjor

- Enkel fras/sats
  - *Hunden springer.*
- Verbkedjor
  - *Värken har släppt (ha + supinum)*
  - *Värken börjar släppa (verb + infinitiv)*
  - *Värken har börjat släppa*
    - *verben styr successivt varandra*
- Utelämning av led:
  - *Det är inte många som skulle - haft mod till det.*
  - *Det är bra att jag äntligen - fått min nya dator*

Grader av bestämningar

1. Partikeladverbial närmast bundna till verbet
  - *Hon lade ut texten på nätet.*
2. bestämningar som omfattas av verbets syntaktiska valens
  - *Han blev arbetslös på grund av krisen.*
3. Fria bestämningar är minst bundna
  - *Det var trevligt för oss att du ville komma.*

Partikeladverbial

- Prepositioner eller adverb
  - *gå av, lägga ut, komma på, gå om, ta bort*
  - betonade
  - prepositionen saknar rektion
  - står intill verbet
    - föregår också objektet
      - *Kom ihåg att föra bort soporna!*
  - bildar en betydelseenhet med verbet
    - ibland speciell, ej transparent betydelse
      - *komma på, hålla av, ta i, stå på sig*

Valensbestämningar 1

- Objekt
  - bestämning till transitivt verb
    - *Hon har inte läst den nya boken.*
  - bitransitiva verb: indirekt/direkt objekt
    - *Hon lämnade mig nyckeln.*
- Egentligt subjekt
  - bestämning till oftast intransitivt verb
  - konstruktion med formellt subjekt
    - *Det rullar sammanlagt 3,5 miljoner bilar i Sverige i dag.*
    - *Det hade berättats många historier om honom.*

Valensbestämningar 2

- Predikativ (predikatsfyllnad)
  - kongruensböjs med ledet det syftar på
    - *De blev arbetslösa.* subjektspredikativ
    - *Hon fick **sitt arbete** godkänt.* objektspredikativ
    - *Han utsågs till ordförande. för/till/som-inledare*
- Bundna adverbial
  - objektadverbial (prepositionsobjekt)
    - *Hon längtar efter sommaren.*
  - valensadverbial
    - *Han bor i Åbo.*

Fria bestämningar

- Fria predikativ
  - *De gick tysta därifrån.*
  - *Det visste de inte själva.*
  - *Som prefekt får han gå på många möten.*
- Fria adverbial
  - tid, sätt och rum
    - *Vilma tillfrisknade på eftermiddagen/ i Malmö / hastigt.*
  - annan omständighet
    - *Han reste med tåg. Han skakade av ilska.*
  - agentadverbial
    - *Hans ansökan godkändes av ledningsgruppen.*

Verbfrasens ordföljd; inre och yttre verbfras

verb	partikel	bunden bestämning	fri bestämning
ta	bort	leksaker från bordet	med detsamma
går	ut	med soporna	på morgnarna
ställdes	in	lektionen	på grund av konferensresa
finns		många exotiska träd	i botaniska trädgården